

KOMISSION PÄÄTÖS,**tehty 16 päivänä maaliskuuta 2005,****tukiohjelmasta C 8/2004 (ex NN 164/2003), jonka Italia on pannut täytäntöön hiljattain listautuneiden yritysten hyväksi***(tiedoksiannettu numerolla K(2005) 591)***(Ainoastaan italiankielinen teksti on todistusvoimainen)****(ETA:n kannalta merkityksellinen teksti)***(2006/261/EY)*

EUROOPAN YHTEISÖJEN KOMISSIO, joka

ottaa huomioon Euroopan yhteisön perustamissopimuksen ja erityisesti sen 88 artiklan 2 kohdan ensimmäisen alakohdan,

ottaa huomioon Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen ja erityisesti sen 62 artiklan 1 kohdan a alakohdan,

on mainittujen artiklojen mukaisesti kehottanut asianomaisia esittämään huomautuksensa ⁽¹⁾,

sekä katsoo seuraavaa:

I MENETTELY

- (1) Italiassa tuli voimaan 2. lokakuuta 2003 samana päivänä Italian virallisessa lehdessä nro 229 julkaistu ja 30. syyskuuta 2003 annettu asetus nro 269 kiireellisistä määräyksistä kehityksen edistämiseksi ja julkisen talouden suunnan korjaamiseksi (jäljempänä 'asetus nro 269/2003'). Asetuksen nro 269/2003 1 §:n 1 momentin d alamomentissa ja 11 §:ssä määrätään erityisistä verokannustimista, joita myönnetään yrityksille, jotka ovat listautuneet joillekin Euroopan unionin säännellyille markkinoille 2. päivän lokakuuta 2003 ja 31. päivän joulukuuta 2004 välisenä aikana. Asetuksen nro 269/2003 1 §:n 1 momentin d alamomentti ja 11 § muutettiin myöhemmin laiksi ilman muutoksia 24. marraskuuta 2003 annetulla lailla nro 326 (jäljempänä 'laki nro 326/2003'), joka julkaistiin 25. marraskuuta 2003 Italian virallisessa lehdessä nro 274.
- (2) Komissio pyysi 22. lokakuuta 2003 päivätyllä kirjeellä (D/56756) Italian viranomaisia toimittamaan tietoja kyseisistä kannustimista ja niiden voimaantulosta voidakseen tutkia, ovatko toimenpiteet EY:n perustamissopimuksen 87 artiklassa tarkoitettua valtiontukea. Samassa

kirjeessä komissio muistutti Italiaa sen perustamissopimuksen 88 artiklan 3 kohdan mukaisesta velvollisuudesta ilmoittaa komissiolle kaikista tukitoimenpiteistä ennen niiden toteuttamista.

- (3) Italian viranomaiset toimittivat pyydetyt tiedot 11. marraskuuta 2003 (A/37737) ja 26. marraskuuta 2003 (A/38138) päivätyillä kirjeillä. Komissio muistutti Italiaa uudelleen 19. joulukuuta 2003 päivätyllä kirjeellä (D/58192) perustamissopimuksen 88 artiklan 3 kohdan mukaisista velvollisuuksista ja kehotti Italian viranomaisia ilmoittamaan verokannustimien mahdollisille tuensaajille seurauksista, joita niille aiheutuu siinä tapauksessa, että verokannustimet katsotaan sääntöjenvastaiseksi tueksi, joka on pantu täytäntöön ilman komission ennakkolupaa. Nämä seuraukset on vahvistettu perustamissopimuksessa ja Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 93 artiklan soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä 22 päivänä maaliskuuta 1999 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 659/1999 ⁽²⁾ 14 artiklassa.
- (4) Komissio ilmoitti 18. helmikuuta 2004 päivätyllä kirjeellä (SG 2004 D/200644) päätöksestään aloittaa perustamissopimuksen 88 artiklan 2 kohdan mukainen menettely verokannustimista, joita Italia on myöntänyt vastikään listautuneille yrityksille.
- (5) Italian viranomaiset esittivät huomautuksia 22. huhtikuuta 2004 päivätyllä kirjeellä (A/32918).
- (6) Komission päätös muodollisen menettelyn aloittamisesta julkaistiin *Euroopan unionin virallisessa lehdessä* 3. syyskuuta 2004. Siinä kehoitettiin asianomaisia toimittamaan asiaa koskevat huomautuksensa ⁽³⁾.
- (7) Komission ja Italian verohallinnon edustajat pitivät 16. ja 27. syyskuuta 2004 kaksi kokousta tarkastellakseen eräitä toimenpiteeseen liittyviä seikkoja.

⁽¹⁾ EUVL C 221, 3.9.2004, s. 2.⁽²⁾ EYVL L 83, 27.3.1999, s. 1. Asetusta muutettu vuoden 2003 liittymisasiakirjalla.⁽³⁾ Ks. alaviite 1.

- (8) Borsa Italiana SpA toimitti huomautuksia faksilla 4. lokakuuta 2004 (A/37459). Komissio toimitti kyseiset huomautukset Italian viranomaisille 28. lokakuuta 2004 päivätyllä kirjeellä (D/57697). Italian viranomaiset kommentoivat näitä huomautuksia 2. joulukuuta 2004 päivätyllä kirjeellä (A/39473).

II KUVAUS TOIMENPITEESTÄ

- (9) Toimenpide koostuu kahdentyyppisistä verokannustimista, joita myönnetään Italian yhtiöveron alaisille listautuneille yrityksille.
- (10) Asetuksen nro 269/2003 11 §:ssä säädetään, että yrityksille, jotka listautuvat jonkin EU:n jäsenvaltion säännellyille markkinoille 2. lokakuuta 2003–31. joulukuuta 2004, voidaan myöntää kevennetty verotuskohtelu kolmen vuoden ajan, jolloin niiden tuloverokanta on 20 prosenttia (vuonna 2003 tuloverokanta oli yleensä 35 prosenttia, vuonna 2004 se oli 33 prosenttia). Verohuojennus myönnetään vain, jos listautuneen yrityksen nettoarvo nousee vähintään 15 prosenttia listautumisannin (IPO) johdosta, ja sillä edellytyksellä, että tuensaajayritykset eivät ole vielä listautuneet mihinkään eurooppalaiseen arvopaperipörssiin. Tulon enimmäismäärä, johon verohuojennusta voidaan soveltaa, on 30 miljoonaa euroa vuodessa. Tuen määrä voi sen vuoksi olla enintään 4,5 miljoonaa euroa ($35\% - 20\% = 15\%$ 30 miljoonasta) vuonna 2003 ja enintään 3,9 miljoonaa vuonna 2004 ($33\% - 20\% = 13\%$ 30 miljoonasta).
- (11) Jos mainittuna aikana pörssilistalle otettu yritys poistuu myöhemmin listalta, verokannustinta sovelletaan ainoastaan niihin ajanjaksoihin, joihin yrityksen osakkeet todella noteerattiin pörssissä. Verohuojennuksen hyöty säilyy samoin ehdoin, jos yritys myöhemmin otetaan toisen sellaisen eurooppalaisen arvopaperipörssin listalle, jonka taakaama sijoittajasuoja vastaa italialaisen arvopaperipörssin myöntämää suojaa.
- (12) Asetuksen nro 269/2003 1 §:n 1 momentin d alomomentissa säädetään, että kyseisen asetuksen 11 §:n edellytykset täyttävät listautuneet yritykset voivat vähentää verotettavasta tulostaan listautumisannista vuonna 2004 aiheutuneet kustannukset. Tällainen vähennys verotettavasta tulosta tehdään tavanomaisen vähennyksen lisäksi, joka tehdään verotuksessa liiketoiminnan muiksi kuluiksi katsottavista listautumisasiin liittyvistä kustannuksista. Kustannukset, joita listautumisannista aiheutuu, sisältävät yrityksen yksityiskohtaisesta analyysistä (due diligence - analyysi) aiheutuvat kustannukset, ulkopuolisten konsulttipalveluiden kustannukset ja säädetyt toimenpidekustannukset, jotka italialaisten arvopaperipörssien osalta ovat yhteensä 3,5–7 prosenttia määrästä, jolla käydään kauppaa listautumistoimenpiteen yhteydessä. Jotta tällainen kustannusvähennys voidaan verotettavasta tulosta tehdä, yrityksen on saatava ulkopuolisen tilintarkastajan todistus tosiasiallisesti aiheutuneista kustannuksista.
- (13) Asetuksen nro 269/2003 1 §:n 1 momentin d alomomentissa säädetty vähennys verotettavasta tulosta alentaa vuoden 2004 todellista verotaakkaa, sillä maksettavan veron määrä supistuu 33 prosenttia (yritysverokanta vuonna 2004, ellei kyseessä ole 20 prosentin alennettu nimellinen verokanta, jota sovelletaan listautumisannin verohuojennuksen vuoksi) listautumisesta aiheutuvien tukikelpoisten kustannusten määrästä. Italiassa yritysveron ennakkomaksujärjestelmän mukaan verohuojennuksesta hyötyvä yritys maksaa verovuoden 2004 tuloveron kahdessa erässä kyseisenä vuonna maksettavasta verosta tehdyn arvion perusteella ja ottaen huomioon järjestelmään sisältyvän vähennyksen. Jotta vältetään hyödyn soveltaminen myös vuoden 2005 ennakkoveroihin (näin tapahtuisi, jos ennakkoverot laskettaisiin vuonna 2004 maksettujen, alennettujen verojen perusteella), asetuksen nro 269/2003 1 §:n 1 momentin d alomomentissa säädetään, että vuoden 2005 ennakkoveromaksut lasketaan sen veron perusteella, joka olisi ollut maksettava vuonna 2004, jos kyseistä verohuojennusta ei olisi ollut.
- (14) Asetuksen nro 269/2003 1 §:n 1 momentin d alomomentissa ja 11 §:ssä säädetyillä kahdella verokannustimella on erilaiset aikarajat. Tuloverosta tehtävä verovähennys koskee ainoastaan vuotta 2004, mutta listautumisannin verohuojennusta koskevaa kannustinta sovelletaan listautumispäivästä kolmen vuoden ajan. Italian viranomaiset ovat vahvistaneet, että kannustimet eivät vaikuta vuodelta 2003 maksettaviin veroihin, vaan niitä sovelletaan ainoastaan vuonna 2004 ja asetuksen nro 269/2003 11 §:n tapauksessa kolmen vuoden ajan listautumisesta.
- (15) Kun verokannustinta koskeva asetus annettiin, Italian hallitus arvioi, että toimenpide saattaisi koskea mahdollisesti kymmentä tuensaajaa vuonna 2003 ja 25:tä tuensaajaa vuonna 2004. Tämä supistaisi verotuloja 7,2 miljoonalla eurolla vuonna 2003 ja 27,7 miljoonalla eurolla vuonna 2004. Italian viranomaiset eivät antaneet arviota kannustimen vaikutuksesta toimenpiteen kahden seuraavan voimassaolovuoden ajalta.

III MENETTELYN ALOITTAMISEN PERUSTEET

- (16) Muodollisen tutkintamenettelyn aloittamista koskevassa ilmoituksessaan komissio katsoi, että toimenpide täytti kaikki kriteerit, joiden perusteella sen voitaisiin katsoa olevan perustamissopimuksen 87 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua valtiontukea. Komissio katsoi, että toimenpiteen perusteella myönnetään kahdenlaista taloudellista etua. Ensinnäkin toimenpiteen perusteella yritysten alennettu tuloverokanta on 20 prosenttia, jos ne on hiljattain otettu jonkin säännellyn arvopaperipörssiin listalle. Näin ollen niiden yritystoiminnasta saamat nettotulot kasvavat kolmen vuoden ajan. Nimellisverokannan alentamisen vuoksi tuensaajayritysten verokanta on matalampi listautumisvuonna ja kahtena seuraavana vuonna. Toiseksi järjestelmä alentaa verotettavaa tuloa siltä verovuodelta, jolloin yritys on listautunut pörssiin, siten, että yritykset voivat vähentää verotettavasta tulostaan listautumisestaan aiheutuneet kustannukset. Tämän lisäksi vähennys alentaa vuoden 2004 tuloihin sovellettavaa efektiivistä verokantaa.
- (17) Komissiosta näytti siltä, että mainitut edut hyödyttivät tiettyjä yrityksiä. Se mainitsi erityisesti, että tarkasteltavat verokannustimet olivat luonteeltaan sellaisia, että ne suosivat yrityksiä, joiden päätoimipaikka on Italiassa. Ulkomainen yritys, joka toimii Italiassa siten, että sillä on joko pysyvä toimipaikka tai muu toimipaikka, joka on perustamissopimuksen 43 artiklassa tarkoitettu kauppaedustajan liike, sivuliike tai tytäryhtiö, hyötyy efektiivisen verokannan alennuksesta vain liiketoimintansa siltä osin, joka liittyy mainittuihin italialaisiin toimipaikkoihin. Vaikka tämä ero onkin verotuksen kannalta perusteltavissa verojärjestelmän alueellisella logiikalla, se ei ole kuitenkaan hyväksyttävä, koska kyseessä on tukitoimenpide, joka saattaa Italiassa toimivat ulkomaiset yritykset selvästi heikompaan kilpailuasemaan italialaisiin yrityksiin verrattuna.
- (18) Komissio on myös todennut, että vaikka järjestelmän hyödyt ovat muodollisesti kaikkien sellaisten yritysten käytettävissä, jotka listautuvat joillekin säännellyille eurooppalaisille markkinoille, eikä järjestelmä sen vuoksi ilmeisesti syrji toisen jäsenvaltion arvopaperipörssiin listautuneita yrityksiä Italiassa listautuneisiin yrityksiin verrattuna, järjestelmä suosii vain yrityksiä, jotka on ensimmäisen kerran otettu listalle säädetyn lyhyen ajan kuluessa. Komissio on tältä osin huomauttanut, että listautumista koskevissa säännöissä esitetään joukko tiukkoja vaatimuksia, erityisesti vaatimus siitä, että yrityksen on asianmukaisesti osoitettava varallisuuden ja taloudellisen aseman vakaus yrityksen tilinpäätöksen ja ulkopuolisten tilintarkastajien lausunnon avulla. Listautuvien yritysten on oltava osakeyhtiöitä, jotta niiden osakkeet olisivat vapaasti vaihdettavissa, ja niiden on täytettävä tietyt pää-

omaa koskevat vähimmäisvaatimukset. Komission mukaan järjestelmässä vahvistettujen aikarajojen vuoksi monet potentiaaliset tuensaajat eivät voi käyttää mainittua etua hyväkseen.

- (19) Komissio totesi menettelyn aloittamista koskevassa päätöksessään, että toimenpiteessä on kyse valtion varojen käytöstä, sillä se johtaa verotulojen menetykseen, ja että toimenpide voi vääristää yritysten välistä kilpailua ja kauppaa yhteismarkkinoilla, koska tuensaajayritykset, jotka ovat pörssiyrityksiä, toimivat markkinoilla, joille on ominaista kova kilpailu ja joilla käydään yhteisön sisäistä kauppaa.
- (20) Lisäksi komissio katsoi, että verohuojennusten valikoivaa luonnetta ei ilmeisesti voida perustella Italian verojärjestelmän yleisellä luonteella tai rakenteella eikä järjestelmän tarkoituksena näytä olevan mahdollisten kulujen korvaaminen, sillä tuen määrä ei riipu listautumisesta aiheutuneista kuluista. Lisäksi näyttää siltä, että perustamissopimuksen 87 artiklan 2 ja 3 kohdan poikkeuksia ei voida soveltaa tähän tapukseen.

IV ITALIAN JA KOLMANSIEN ESITTÄMÄT HUOMAUTUKSET

- (21) Italian viranomaiset ja Borsa Italiana SpA, joka ainoana kolmantena on toimittanut huomautuksia, ovat esittäneet ensi sijassa kolme vastaväitettä.
- (22) Ensinnäkin Italian viranomaisten ja Borsa Italiana SpA:n mukaan järjestelmä olisi katsottava yleiseksi veropoliittiseksi toimenpiteeksi, jonka tarkoituksena on edistää italialaisten yritysten listautumista arvopaperipörssiin ja katkaista näin viime vuosien negatiivinen kehitys. Lisäksi tavoitteena on vahvistaa yritysten pääomaa ja kilpailukykyä maailmanmarkkinoilla. Italian viranomaiset ja Borsa Italiana SpA katsovat näiden syiden perusteella, että järjestelmä ei kuulu valtiontukien valvonnan piiriin.
- (23) Toiseksi ne katsovat, että järjestelmä ei vaikuta kilpailuun, koska mikä tahansa yritys voi hyötyä kannustimesta listautumalla johonkin eurooppalaiseen arvopaperipörssiin. Järjestelmää sovelletaan kaikilla talouden sektoreilla ja toimialoilla, eikä se sen vuoksi ole valikoiva.

- (24) Järjestelmä ei niiden mielestä myöskään vaikuta kilpailuun, koska sen soveltamisaika ja määrärahat ovat rajatut ja koska ulkomaiset yritykset voivat hyötyä kyseisistä kannustimista.

V TOIMENPITEEN ARVIOINTI

EY:n perustamissopimuksen 87 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu valtioneuvosto

- (25) Ottaen huomioon Italian viranomaisten esittämät huomautukset komissio vahvistaa näkemyksensä, jonka se esitti 18. helmikuuta 2004 päivätyssä kirjeessä muodollisen menettelyn aloittamisesta, että tarkasteltava järjestelmä on valtioneuvosto, koska se täyttää perustamissopimuksen 87 artiklan 1 kohdassa tarkoitettujen kriteerit.

Valikoivat edut

- (26) Komissio katsoo, että kyseinen toimenpide tarjoaa selvästi valikoivia etuja, koska se poikkeaa verojärjestelmän tavanomaisesta toiminnasta ja suosii tiettyjä yrityksiä tai tuotantoaloja, ja muodostaa erityisjärjestelmän, josta voivat hyötyä ainoastaan yritykset, jotka voivat listautua pörssiin järjestelmässä vahvistettuna aikana. Tämän vuoksi järjestelmän ulkopuolelle jäävät jo listautuneet yritykset, yritykset, jotka eivät täytä listautumisedellytyksiä, ja yritykset, jotka päättävät olla listautumatta kyseisenä aikana.
- (27) Italian väitettä, jonka mukaan järjestelmä on veropoliittinen toimenpide, joka ei kuulu valtioneuvostojen soveltamisalaan, ei voida hyväksyä, eikä poikkeamista tavanomaisesta verojärjestelmästä voida perustella Italian verojärjestelmän luonteella, koska listautuneiden yritysten tilanne ei verotuksen kannalta eroa merkittävästi listautumattomien yritysten tilanteesta. Koska järjestelmän perusteella alennetaan verokantaa, jota sovelletaan tuensaajien tulevaisuudessa saamaan voittoon, järjestelmää ei voida pitää oikeasuhteisena, koska kyseisellä voitolla ei ole yhteyttä siihen, että tuensaajat ovat listautuneita yrityksiä, niiden pääomarakenteeseen ja muihin listautumiseen liittyviin seikkoihin. Järjestelmää ei voida myöskään perustella sen omien erityisten tavoitteiden perusteella, koska sen lyhyen voimassaoloajan vuoksi monet potentiaaliset tuensaajat eivät voi hyötyä järjestelmästä.
- (28) Myös verotettavasta tulosta tehtävä vähennys on ylimääräinen kannustin, koska se myönnetään liiketoiminnan kuluista tehtävän tavallisen vähennyksen lisäksi. Vaikka tällaisen toimenpiteen voitaisiin yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännön⁽⁴⁾ perusteella potentiaalisesti katsoa olevan perusteltu järjestelmän erityisen tavoitteen kannalta, komissio huomauttaa, että toimenpiteen lyhyt voimassaoloaika on vastoin tavoitetta edistää yritysten listautumista, sillä se sulkee monet mahdolliset tuensaajat järjestelmän ulkopuolelle.

men oikeuskäytännön⁽⁴⁾ perusteella potentiaalisesti katsoa olevan perusteltu järjestelmän erityisen tavoitteen kannalta, komissio huomauttaa, että toimenpiteen lyhyt voimassaoloaika on vastoin tavoitetta edistää yritysten listautumista, sillä se sulkee monet mahdolliset tuensaajat järjestelmän ulkopuolelle.

- (29) Mitä tulee väitteeseen, jonka mukaan järjestelmä ei anna erityistä etua eikä se sen vuoksi voi vääristää kilpailua tai jäsenvaltioiden välistä kauppaa yhteisössä, koska järjestelmä suosii yrityksiä, joihin sovelletaan joka tapauksessa erilaisia verolainsäädäntöjä, komissio muistuttaa, että yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännössä⁽⁵⁾ on vahvistettu, että poikkeustoimenpide, joka ei ole perusteltu verojärjestelmän luonteen tai toimenpiteen erityisluonteen vuoksi, voi olla valtioneuvosto.
- (30) Komissio huomauttaa, että yhteisöjen tuomioistuin on eräissä toisessa tuomiossa⁽⁶⁾ vahvistanut komission arvioon, jonka mukaan kansallinen verotoimenpide, vaikka se olikin muodoltaan yleinen, oli tukea, koska se suosi erityisesti eräitä kansallisia teollisuuden aloja. Komissio katsoo nyt tarkasteltavassa asiassa, että verokannustimelle, joka myönnetään tavanomaisesta verokäytännöstä poiketen kaikille Italiassa verotettaville yrityksille, jotka listautuvat joillekin säännellyille markkinoille, on merkittäviä vaikutuksia tietynkokoisiin yrityksiin ja se voi vääristää kilpailua parantamalla näiden yritysten kilpailusemaa verrattuna sellaisiin kilpaileviin yrityksiin, joilla ei ole toimipaikkaa Italiassa. Koska tuki myönnetään verojärjestelmän kautta, se hyödyttää ensi sijassa italialaisia yrityksiä, sillä vaikka italialaisten yritysten veronalennus koskee niiden maailmanlaajuisesti saamia voittoja, ulkomaisten yritysten veronalennusta sovelletaan vain Italiassa kertyviin voittoihin ja tämän vuoksi ne ovat huomattavassa asemassa. Vaikka tällaista erilaista verotuskohtelua voidaan tavallisesti perustella verojärjestelmän luonteella, nyt tarkasteltavassa asiassa tähän perusteluun ei voida vedota, koska järjestelmä muodostaa ylimääräisen kannustimen, jota ei voida perustella verojärjestelmän tavanomaisen toiminnan pohjalta.
- (31) Järjestelmän rajatun voimassaoloajan osalta Italia toteaa, että mahdollisten tuensaajien määrän rajoittaminen (ainoastaan yritykset, jotka listautuvat ennen 31. joulukuuta 2004) perustuu budjettirajoitteisiin. Italian mukaan tämä tukisi päätelmää, jonka mukaan toimenpiteen vaikutus kilpailuun on melko vähäinen. Komissio katsoo,

⁽⁴⁾ Asia C-143/99, *Adria-Wien Pipeline* (Kok. 2001, s. I-8365).

⁽⁵⁾ Asia 173/73, *Italia v. komissio* (Kok. 1974, s. 709).

⁽⁶⁾ Asia 203/82, *Italia v. komissio* (Kok. 1983, s. 2525).

että verokannustinta varten varattujen määrärahojen rajallisuus ei vähennä kannustimen tukiluonnetta eikä kannustimesta aiheutuvaa kilpailun vääristymistä. Järjestelmän johdosta sellaisten yritysten kilpailuasema muuttuu (verotuskohtelun kautta), jotka harjoittavat kaupallista toimintaa kansainväliselle kilpailulle avoimilla aloilla. Sen vuoksi järjestelmä on tukea, joka uhkaa vääristää kilpailua.

- (32) Komissio päätelee tämän johdosta, että toimenpide antaa tuensaajille erityisiä veroetuja, jotka vähentävät niiden liiketoiminnasta tavallisesti aiheutuvia kuluja.

Valtion varat

- (33) Komissio katsoo, että valtio joko myöntää tarkasteltavana olevat edut tai että ne myönnetään valtion varoista. Koska Italian viranomaiset eivät vastustaneet tätä näkemystä, komissio vahvistaa muodollista menettelyä aloittaessaan tekemänsä arvioinnin, jonka mukaan etu on peräisin valtiolta, sillä se johtaa valtion tavallisesti saamien verotulojen menetykseen.

Vaikutus kilpailuun ja kauppaan

- (34) Ottaen huomioon toimenpiteen vaikutukset komissio vahvistaa muodollista menettelyä aloittaessaan tekemänsä arvioinnin, jonka mukaan toimenpide voi vääristää yritysten välistä kilpailua ja jäsenvaltioiden välistä kauppaa, koska tuensaajayritykset saattavat toimia kansainvälisillä markkinoilla ja harjoittaa kaupallista ja muuta taloudellista toimintaa markkinoilla, joilla käydään kovaa kilpailua. Yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännön⁽⁷⁾ mukaan toimenpiteen voidaan osoittaa vääristävän kilpailua, jos tuensaaja kilpailee muiden yritysten kanssa kilpailulle avoimilla markkinoilla.

- (35) Tehdessään hakemuksen säänneltyyn arvopaperipörssiin listautumista varten yrityksillä on monenlaisia merkittäviä taloudellisia tavoitteita, kuten a) rahoituslähteiden lisääminen ja monipuolistaminen omaisuuserien ja osakkeiden ostamiseksi; b) oman taloudellisen aseman vahvistaminen velkakirjojen haltijoiden, tavarantoimittajien ja

muiden sellaisten lainantajien suhteen, jotka hyväksyvät osakkeita velan vakuudeksi; c) arvion saaminen yrityksen markkina-arvosta myöhempien sulautumis- ja yritysostotoimenpiteiden helpottamiseksi. Myöntämällä ylimääräisen verohelpotuksen yrityksille, jotka päättävät listautua pörssiin, järjestelmä parantaa niiden kilpailukykyä ja taloudellista asemaa kilpailijoihin nähden. Kun otetaan huomioon, että edellä kuvatut vaikutukset voivat suosia italialaisia yrityksiä, jotka toimivat markkinoilla, joilla käydään yhteisön sisäistä kauppaa, komissio katsoo myös tästä syystä, että järjestelmä vaikuttaa kauppaan ja vääristää kilpailua.

- (36) Komissio huomauttaa myös, että 31. joulukuuta 2004 vallinneen tilanteen mukaan kymmenen uutta yritystä oli listautunut Italian arvopaperipörssiin (100 prosentin lisäys edelliseen vuoteen verrattuna)⁽⁸⁾. Järjestelmästä myönnetään uusille listautuneille yrityksille välittömiä veroetuja suhteessa niiden tuleviin voittoihin. Italian arvopaperipörssiin listautuneet yritykset kuuluvat eri toimialoille, tehdesteollisuudesta yleishyödyllisiin palveluihin. Alat ovat avoimia kansainväliselle kilpailulle. Italian viranomaiset tai kolmannet osapuolet eivät ole väittäneet, että myönnetty edut eivät voisi vaikuttaa kilpailuun ja yhteisön sisäiseen kauppaan tuensaajien tiettyjen erityispiirteiden vuoksi. Komissio on tuensaajien kolmen vuoden aikana ennen listautumista saamista voitoista tehtyjen arvioiden perusteella laskenut, että kukin yrityksistä voi saada huomattavat veronalennukset. Komission laskelmista selviää esimerkiksi se, että veronalennus, jonka yksittäinen tuensaaja voi saada, voisi olla jopa 75 miljoonaa euroa kaudella 2004–2007. Koska asetuksen nro 269/2003 11 §:ään sisältyy edellä mainittu lauseke verohuojennusten rajoittamisesta, huojennuksesta saatava hyöty saa kuitenkin olla korkeintaan 11,7 miljoonaa euroa kolmen vuoden aikana. Italian esittämien väitteiden perusteella ei kuitenkaan voida päätellä, että yksittäisten tuensaajien saamat edut olisivat vähämerkityksistä tukeä koskevan enimmäismäärän mukaiset.

- (37) Komissio päätelee, että järjestelmä vääristää merkittävästi kilpailua eri aloilla, joilla tuensaajat toimivat, koska tuensaajat ovat alojensa johtavia yrityksiä Italiassa. Tämä on peruste järjestelmän kielteiselle arvioinnille.

⁽⁸⁾ Kyseiset yritykset olivat: 1) TREVISAN SpA, teollisuusmaalauslaitokset, 2) ISAGRO SpA, farmaseuttiset tuotteet, 3) DIGITAL MULTIMEDIA TECHNOLOGIES (DMT) SpA, media-ala, 4) TERNA SpA, yleishyödylliset palvelut (sähkö), 5) PROCOMAC SpA, pullottamot, 6) AZIMUT HOLDING SpA, rahoituspalvelut, 7) GREENVISION AMBIENTE SpA, palvelut, 8) PANARIAGROUP SpA, keraamiset tuotteet, 9) RGI SpA, tietojenkäsittelysovellukset, 10) GEOX SpA, vaate-tusala.

⁽⁷⁾ Ks. asia T-214/95, Het Vlaamse Gewest v. komissio (Kok. 1998, s. II-717).

Järjestelmän laillisuus ottaen huomioon ilmoitusvelvollisuus

- (38) Italian viranomaiset ovat toteuttaneet järjestelmän ilmoittamatta siitä ennakolta komissiolle, ja ovat tällä tavoin laiminlyöneet perustamissopimuksen 88 artiklan 3 kohdan mukaisen ilmoitusvelvollisuutensa. Koska toimenpide on perustamissopimuksen 87 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua valtiontukea ja se on toteutettu ilmoittamatta siitä ennakolta komissiolle, toimenpide on sääntöjenvastaista tukea.

Soveltuvuus yhteismarkkinoille

- (39) Tarkasteltavana oleva toimenpide on perustamissopimuksen 87 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua valtiontukea, ja sen soveltuvuus yhteismarkkinoille on arvioitava perustamissopimuksen 87 artiklan 2 ja 3 kohdan mukaisten poikkeusten perusteella.

- (40) Italian viranomaiset eivät ole nimenomaisesti kiistäneet komission arviota, joka esitettiin 18. helmikuuta 2004 päivätyssä kirjeessä muodollisen tutkinnan aloittamisesta ja jonka mukaan tähän tapaukseen ei sovellu mikään perustamissopimuksen 87 artiklan 2 ja 3 kohdan mukainen poikkeus, jonka perusteella valtiontuki voidaan katsoa yhteismarkkinoille soveltuvaksi, eikä komission tietoon ole tullut uusia, tällaisen päätelmän kumoavia seikkoja.

- (41) Tässä tapauksessa edut joko eivät liity mihinkään kustannukseen tai ne liittyvät kustannuksiin, jotka eivät ole tukikelpoisia ryhmäpoikkeusasetusten tai yhteisön suuntaviivojen perusteella.

- (42) Perustamissopimuksen 87 artiklan 2 kohdan mukaisia poikkeuksia, jotka koskevat yksittäisille kuluttajille myönnettävää sosiaalista tukea, tukea luonnonmullistusten tai muiden poikkeuksellisten tapahtumien aiheuttaman vahingon korvaamiseksi ja tukea Saksan liittotasavallan alueille jaosta aiheutuneen taloudellisen haitan korvaamiseksi, ei voida soveltaa tähän asiaan.

- (43) Koska toimenpidettä sovelletaan koko Italiassa eikä ainoastaan 87 artiklan 3 kohdan a alakohdan mukaisilla alueilla, siihen ei myöskään voida soveltaa perustamissopimuksen 87 artiklan 3 kohdan a alakohdan mukaista poikkeusta, jonka mukaan yhteismarkkinoille soveltuu tuki taloudellisen kehityksen edistämiseen alueilla, joilla elintaso on poikkeuksellisen alhainen tai joilla vajaatyöllisyys on vakava ongelma. Järjestelmä ei myöskään näytä edistävän millään tavoin näiden alueiden kehitystä.

- (44) Järjestelmää ei myöskään voida katsoa perustamissopimuksen 87 artiklan 3 kohdan b alakohdassa tarkoitetuksi Euroopan yhteistä etua koskeväksi tärkeäksi hankkeeksi eikä sitä ole tarkoitettu jäsenvaltion taloudessa olevan vakavan häiriön poistamiseen. Tuen tarkoituksena ei ole myöskään kulttuurin tai kulttuuriperinnön edistäminen 87 artiklan 3 kohdan d alakohdassa tarkoitettulla tavalla.

- (45) Järjestelmä on arvioitava perustamissopimuksen 87 artiklan 3 kohdan c alakohdan perusteella. Tässä artiklassa määrätään, että tuki tietyn taloudellisen toiminnan tai talousalueen kehityksen edistämiseen voidaan hyväksyä, jos se ei muuta kaupankäynnin edellytyksiä yhteisen edun kanssa ristiriitaisella tavalla. Järjestelmästä myönnettyt verohelpotukset eivät liity tiettyihin investointeihin, työpaikkojen luomiseen tai erityisiin hankkeisiin. Ne pelkäävät vähentävät liiketoiminnasta tavallisesti aiheutuvia kustannuksia, joista yritysten on vastattava, ja ne on sen vuoksi katsottava yhteismarkkinoille soveltumattomiksi toimintatuiksi.

VI PÄÄTELMÄT

- (46) Komissio päätelee, että toimenpiteen nojalla myönnetty verohelpotukset ovat toimintatukea, johon ei voida soveltaa mitään poikkeusta yleisestä kiellosta myöntää kyseistä tukea ja joka sen vuoksi ei sovellu yhteismarkkinoille. Komissio katsoo myös, että Italia on sääntöjenvastaisesti toteuttanut kyseisen toimenpiteen.

- (47) Kun sääntöjenvastaisesti myönnetty tuki ei sovellu yhteismarkkinoille, se johtaa tavallisesti siihen, että tuki on perittävä takaisin tuensaajilta. Tuen takaisinperimisellä palautetaan mahdollisimman suuressa määrin ennen tuen myöntämistä vallinnut kilpailutilanne.

- (48) Vaikka tukimenettely lopetettiin pian ensimmäisen verovuoden jälkeen, jolloin järjestelmä oli voimassa, ja sen vuoksi ennen kuin useimpien tuensaajien oli maksettava veronsa, komissio ei voi jättää huomiotta mahdollisuutta, että eräät yritykset ovat jo saaneet etua tuesta esimerkiksi kuluvaa verovuotta koskevana alhaisempina veroennakkoina.

- (49) Komissio toteaa myös, että muodollisen menettelyn aloittamisen jälkeen Italian viranomaiset varoittivat julkisesti järjestelmän potentiaalisia tuensaajia mahdollisista seurauksista, jos komissio katsoo, että kyseinen toimenpide on yhteismarkkinoille soveltumatonta tukea. Komissio katsoo, että on tarpeen periä takaisin tuensaajien käyttöön mahdollisesti saatetut tuet.

- (50) Tämän vuoksi Italian on kehotettava järjestelmän mahdollisia tuensaajia maksamaan takaisin kahden kuukauden kuluessa tämän päätöksen tiedoksiantamisesta tuet ja korot, jotka on laskettu Euroopan yhteisön perustamis-sopimuksen 93 artiklan soveltamista koskevista yksityis-kohtaisista säännöistä annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 659/1999 täytäntöönpanosta 21 päivänä huhtikuuta 2004 annetun komission asetuksen (EY) N:o 794/2004⁽⁹⁾ V luvun mukaisesti. Erityisesti silloin, kun tuki on jo otettu käyttöön alentamalla kuluvana vuonna maksettavia veroja, Italian on perittävä koko vero vuodeksi 2004 suunnitellun viimeisen maksun yhteydessä. Joka tapauksessa tuki on perittävä kokonaisuudessaan takaisin ensimmäisen tämän päätöksen tiedoksiantamis-päivää seuraavan verovuoden loppuun mennessä.
- (51) Italian on toimitettava komissiolle tarpeelliset tiedot, laadittava luettelo tuensaajista ja ilmoitettava selvästi toimenpiteet, joista on jo päätetty tai jotka on jo toteutettu sääntöjenvastaisen valtiontuen perimiseksi takaisin välittömästi ja tosiasiallisesti. Italian on myös toimitettava komissiolle kahden kuukauden kuluessa tämän päätöksen tiedoksiantamisesta kaikki asiakirjat, jotka vahvistavat, että menettely sääntöjenvastaisen tuen perimiseksi takaisin tuensaajilta on aloitettu.
- (52) Tämä päätös koskee järjestelmää sellaisenaan, ja se on pantava täytäntöön välittömästi, samoin kuin järjestelmän puitteissa myönnetyn tuen takaisinperintä. Tästä päätöksestä huolimatta on kuitenkin mahdollista, että yksittäisissä tapauksissa myönnetty tuki tai osa siitä katsottaisiin yhteismarkkinoille soveltuvaksi erityisesti pienille ja keskisuurille yrityksille myönnettyä valtiontukea koskevan ryhmäpoikkeusasetuksen 5 artiklan b alakohdan perusteella,

ON TEHNYT TÄMÄN PÄÄTÖKSEN:

1 artikla

Valtiontukijärjestelmä, jonka puitteissa myönnetään verokannustimia säännellyille eurooppalaisille markkinoille listautuneille yrityksille ja josta säädetään 30 päivänä syyskuuta 2003 annetun asetuksen nro 269 1 §:n 1 momentin d alamomentissa ja 11 §:ssä ja jonka Italia on pannut täytäntöön, ei sovellu yhteismarkkinoille.

2 artikla

Italian on kumottava 1 artiklassa mainittu tukijärjestelmä siitä verovuodesta alkaen, jonka kuluessa tämä päätös annetaan tiedoksi.

3 artikla

1. Italian on toteutettava kaikki tarvittavat toimenpiteet 1 artiklassa tarkoitettujen ja tuensaajille sääntöjenvastaisesti maksetun tuen perimiseksi takaisin.
2. Tuki on perittävä takaisin viipymättä kansallisen lainsäädännön menettelyjen mukaisesti, jos siinä mahdollistetaan päätöksen välitön ja tehokas täytäntöönpano.
3. Takaisinperintä on suoritettava mahdollisimman nopeasti. Erityisesti silloin, kun tuki on jo otettu käyttöön alentamalla kuluvana vuonna maksettavia veroja, Italian on perittävä koko vero vuodeksi 2004 suunnitellun viimeisen maksun yhteydessä. Muissa tapauksissa Italian on perittävä vero viimeistään sen verovuoden loppuun mennessä, jonka kuluessa tämä päätös annetaan tiedoksi.
4. Takaisinperittävään tukeen sisällytetään korko alkaen siitä, kun tuki asetettiin tuensaajien käyttöön, tuen takaisinperintään saakka.
5. Korko lasketaan asetuksen (EY) N:o 794/2004 V luvun mukaisesti.

4 artikla

Italian on ilmoitettava komissiolle kahden kuukauden kuluessa tämän päätöksen tiedoksiantamisesta sen noudattamiseksi toteuttamansa toimenpiteet. Nämä tiedot on annettava tämän päätöksen liitteessä 1 olevalla lomakkeella. Italian on samassa määräjassa toimitettava kaikki asiakirjat, jotka vahvistavat, että menettely sääntöjenvastaisen tuen perimiseksi takaisin tuensaajilta on aloitettu.

5 artikla

Tämä päätös on osoitettu Italian tasavallalle.

Tehty Brysselissä 16 päivänä maaliskuuta 2005.

Komission puolesta

Neelie KROES

Komission jäsen

⁽⁹⁾ EUVL L 140, 30.4.2004, s. 1.

